

«Ατελείωτη» γραφή του αίματος

! Α μπορούσε κάποιος να πει ότι στο σύνολο του πεζογραφικού έργου του Νίκου Μπακόλα (Θεσσαλονίκη 1997) παρατηρείται το εξής αμφίδρομο φαινόμενο: Η ιστορία να μεταμορφώνεται σε σκηικό για να ανοίξει ο αφηγητής τα φυλλοκάρδια του στον αναγνώστη ή το ατομικό βίωμα να εμβολιάζεται από ιστορικές μήμες ενός χρονικού ορίζοντα τουλάχιστον εκατό χρόνων πίσω. Αυτή η διπλή αντιστροφή έχει σαν αποτέλεσμα να προσδίδει στο αφηγηματικό υποκείμενο εποπτεία και στον αναγνώστη ένα συναρπαστικό βάθος στην αναγνωστική ψυχαγωγία του. Στο τελευταίο ογκώδες μυθιστόρημα του 70χρονου Θεσσαλονικιού πεζογράφου «Η ατελείωτη γραμμή του αίματος» («Κέδρος») παρατηρείται μια εμφανής μετάθεση του κέντρου βάρους της αφήγησης: Από την ιστορική στη μεταφυσική διάσταση του αφηγητή. Κι αυτό ανιχνεύεται αφενός από την εσχατολογική διάθεση του αφηγητή και αφετέρου μια διάθεση χάρπτος που συχνά εμφολωρεί στις συγκρούσεις των ηρώων. Κάτι που αποδεικνύεται και από τους μεσοπίλους των τριών ενότητων που χωρίζεται το μυθιστόρημα: «Πριν τον κατακλυσμό», «Ο κατακλυσμός (=πόλεμος)», «Μετά τον κατακλυσμό».

Η ιστορία έρχεται με ένα τριπλό φωνικό σ' ένα χωριό της Χαλκιδικής το 1923: Ένας χωροφύλακας από την Ηλεία σκοτώνει μια γυναίκα που δεν υποκύπτει στις ερωτικές αξιώσεις του, την αδελφή της και μετά αυτοκτονεί. Εν αρχή ην ο φόνος. Μέσα από αλληπάλληλα απευκταία συμβάντα (εν πολλοίς βίαια) που κρατούν τρεις ολόκληρες γενιές, το αίμα αναδεικνύεται σε συμβολικό πρωταγωνιστή της πλοκής (εξού και ο τίτλος που το συνδέει την «ατελείωτη» πράξη της γραφής). Τρία είναι τα κεντρικά πρόσωπα του μύθου: Ένας συγγενής του φονιά (μετέπειτα ταγματασφαλίτης), ο ανερμάτιστος πατέρας των δύο σφαγμένων κοριτσιών και η ομιλούσα ψυχή ενός φυσιοδίφη. Γύρω τους διακλαδώνονται επιμέρους οικογενειακά δράματα με φόντο άλλοτε το κίνημα του Πλαστήρα, το αλβανικό μέτωπο, τις εμφυλιακές συγκρούσεις ή τη δικτατορία των συνταγματαρχών.

Ο Μπακόλας για άλλη μια φορά αποδεικνύει πόσο καλά ξέρει να χωνεύει τις νεωτερικές τεχνικές (εσωτερικός μονόλογος, αλλαγές στη σκοπιά του ομιλητή, υπέρβαση του ρεαλισμού μέσα από το ρεαλισμό) με τους παραδοσιακότερους τρόπους αφήγησης (παραμύθι ή μάρτυρία). Και αυτή η πολυεδρικότητα στην πρόσληψη του μύθου αντανάκλαται και σε γλωσσικό επίπεδο, όπου ο προσεκτικός αναγνώστης μπορεί να δει (και να χαρεί) πολλές διαστρωματώσεις της ελληνικής.

Οι ελάχιστες φορές που η αρρυθμία κερδίζει ή το αμήχανο στρογγύλεμα κάποιων χαρακτήρων, αλλά και το βεβιασμένο τέλος είναι ψήγματα μπροστά στην απόλαυση ενός σαγηνευτικού κειμένου που αξιώνει την ενεργό συμμετοχή μας. Η, για να το διατυπώσω αλλιώς, αποδεικνύει ότι σε καλούς συγγραφείς ακόμη και οι αδύναμες στιγμές παρουσιάζουν ενδιαφέρον. Προσωπικά περμένω με αγωνία το επόμενο βιβλίο του αειθαλούς δημιουργού της «Μεγάλης πλατείας».